

„SLOVENE“

Dr. Stresemann nenadno umrl.

Berlin, 3. okt. (Tel. »Slov.«) Danes zjutraj je nenadoma umrl zadet od možganske kapi zunanji minister dr. Stresemann.

*

Berlin, 3. oktobra. (Tel. »Slov.«) Kljub temu, da se je vedelo, da je dr. Stresemann težko bolan in da je njegovo življenje ogroženo, je prišla vest o njegovi smrti popolnoma nepričakovano. Presenetila ni samo javnosti, temveč tudi njegovo rodbino. Njegova smrt je posledica možganske kapi. Dr. Stresemann, ki je bil, kakor vsi na jetrih bolni, zelo občutljiv proti spremembam temperature, se je preteklo nedeljo pri seji kabineta v nezakurjeni sejni dvorani prehladil, kar je imelo za posledico vnetje pljuč. V nedeljo se je moral vleči, in je imel visoko temperaturo, tako, da ni mogel zapustiti svoje sobe. Kljub temu pa je v svoji spalnici nadaljeval svoje uradne posle v dobrem razpoloženju. V ponedeljek se je celo udeležil seje parlamentarnega odbora nemške ljudske stranke in je imel tam daljši referat. Z gotovostjo je računal udeležiti se danes konference ministrskega sveta.

Dr. Stresemann je še danes izrazil zadoščenje in veselje, da je omogočil sporazum med vlado in nemško ljudsko stranko v zadevi reforme zavarovanja, kar je še včeraj bil povod za krizo vlade. Toda moral se je v poznih popoldanskih urah zopet podati v svoje stanovanje, bil je pa še vedno dobre volje.

Pariz, 3. okt. (Tel. »Slov.«) Nenadna vest o smrti nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna je vzbudila v Parizu odkrito žalovanje. Takoj so obvestili iz Pariza francoskega zunanjega ministra Brianda, ki se je nahajal v Bretagni na dopustu; ta je takoj prekinil svoj dopust ter se podal na pot v Pariz, kjer ga pričakujejo danes opoldne. Konsternacija radi Stresemannove smrti je splošna. Govori se o nenadomestljivi izgubi ne samo za Nemčijo, temveč tudi za Evropo in za stvar svetovnega miru. Posebno veliko je iznenadenje v krogih, ki stojijo v bližini. Vprašujejo se, katere konsekvence bo povzročila Stresemannova smrt.

Varšava, 3. oktobra. (Tel. »Slov.«) Vest o nenadni smrti nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna je povzročila tukaj veliko presenečenje in vznemirjenost.

* * *

Gustav Stresemann se je rodil 10. maja 1878 v Berlinu kot sin restavraterja. Študiral je pravne in državne vede. Svoje prve službe je imel kot pravni svetovalec različnih industrijskih družb. Leta 1908. je bil izvoljen v

državni zbor na listi nacionalne liberalne stranke. Med svetovno vojno je bil oster nacionalist in aneksionist. Ob prevratu je ustanovil nemško ljudsko stranko z odločno monarhističnim in nacionalističnim programom. Na tej podlagi je bil Stresemann izvoljen v Narodno skupščino v Weimaru.

Toda rajni je imel prevelik državniški talent, da bi mogel ostati v ozkih mejah zastarele nacionalistične in re-

vanšne politike in je uvidel, da more Nemčija po strašnem polomu ozdraviti le v sporazumu z velesilami, ki odslej odločajo usodo sveta.

Leta 1923. je bil imenovan za državnega kanclerja ter tako dobil priložnost, da te svoje smernice previdno uveljavlja v politiki nemške republike. To je bilo takrat posebno težko radi takratnega velikega odpora Poruhrja proti francoski zasedbi. Stresemann je moral odstopiti, je pa kmalu na to v kabinetu Marksa prevzel važni portfelj za zunanje zadeve. V notranji politiki je bil za močno koalicijo, zlasti je šel vedno skupaj s centrom, v zunanji je delal na prijateljstvu z državami velike in male antante, na sodelovanju vseh evropskih držav po Društvu narodov in utrditvi svetovnega miru. Sicer mu je tudi lastna stranka v tem delala težave, ki jih je pa vse srečno premagal.

Ta njegova politika je prinesla Nemčiji vidne in jasne uspehe: Lokarno, sprejetje Nemčije v Društvo narodov in definitivno ureditev reparacijskega vprašanja. Od pravkar minulega zasedanja Društva narodov v Ženevi je Stresemann krepko podprl Macdonal-

dov in Briandov nastop za splošni svetovni mir.

Letos je obhajal dr. Stresemann šestletnico, odkar je vodil resor nemške zunanje politike.

Stresemann politik in državnik

Z dr. Stresemannom izginja iz politične arene ena najmarkantnejših osebnosti povojne Evrope. Z redno intuicijo je obsegel politično situacijo Nemčije, in spoznal, da njen spas ni v brezupnem odporu proti obstoječim mirovnim pogodbam, niti ne v laissez faire, ki naj bi pahnil Nemčijo v gospodarski kaos, ki bi sicer preprečil plačevanje reparacij, toda bi uničil Nemčijo za desetletja. Stresemann je stopil na pot lojalnega izpolnjevanja mirovnih obveznosti. Zavedal se je, da mora Nemčija s pridnim, vztrajnim delom in absolutno lojalnostjo si v mednarodnem svetu najprej pridobiti oni kredit, ki ga je izgubila potom vojne. — Stresemannu gre zasluga, da je večini Nemcev dopovedal, da ni v vojaških demonstracijah in skrivnih vojaških organizacijah spas Nemčije, temveč, da si bo nemški genij le s svojo žilavo delavnostjo na vseh kulturnih področjih osvojil pozicijo v svetu, ki mu gre po njegovi legi, gospodarski, politični in kulturni sili.

Na tej poti je Stresemann žel velike uspehe. Doživel je Locarno, ki je Nemčijo osvobodil izjemnega, poniževalnega stališča in jo povedel kot enakopravno članico v Društvo narodov s trajnim sedežem v Svetu. Po njegovi impulzivni inicijativnosti se je uredilo vprašanje reparacij, razmeroma ugodno za Nemčijo. Vsa leta svojega ministirovanja se je za to boril. Baš na tem polju se je izkazal kot odličnega gospodarskega strokovnjaka, in ni pozabljena njegova odločna gesta, s katero je odklonil londonske konvencije. O Dawesovem načrtu je razpravljaj le v toliko, da je dokazal, da je za Nemčijo nesprejemljiv. Sprejel je šele Youngov načrt.

Končno je doživel še to, da se je pričelo predčasno izpraznjevati Porenje, kar popolnoma restavrira nacionalno čast Nemčije. Razumljivo, da je pot do tega vodila le preko Locarna in preko Haaga, oboje po zaslugi Stresemanna.

Rajni Stresemann je bil kot politik odkrit, logičen, jasen in žilavo vztrajen, vtelešena podoba nemškega naroda. Preko vseh ovir je z železno energijo zasledoval svoj cilj. Osebnost je bil odkrit značaj, simpatičen in prijazen. Z večino vodilnih državnikov so ga vezale osebno prijateljske vezi. Znano je, da sta si bila z Briandom zelo dobra prijatelja in da je baš ta nota mnogo pripomogla k francosko nemškemu zbližanju. Sodimo, da Stresemann ne bo manjkalo le Nemčiji, ampak da ga bo pogrešala vsa k miru in konsolidaciji stremeča Evropa.

Ponovitev posnetka